

„árulók” vélt vagy valódi akciói ellen indított, a munkásosztály érdekeire hivatkozó terrorhadjárat csak súlyosbította az országot 1919 júliusában amúgy is fojtogató zűrzavart és feszültséget. Miután a román hadsereg, részben a nyugati szövetségesek kérésére, offenzívát indított, egyszeriben összeomlott a Kun-rezsim, mely addigra elvesztette a nemzet bizalmát és az ipari munkásság legmilitánsabb aktivistáinak támogatását is. Kun és legközvetlenebb hívei Ausztriába menekültek augusztus 1-jén. Augusztus 2-án Peidl Gyula és Garami Ernő, az a két szocialista vezető, aki március 21-én elhatárolta magát a kommunista pártegyesítéstől, új kormányt alakított, amelyet négy nappal később a hagyományos uralkodó elit szorított ki a hatalomból a Budapestre bevonuló románok közrejárásával. Friedrich István új kormánya 1919. november 24-ig maradt hatalomban.³⁶ Ekkor az ellenforradalmi erők vették át a hatalmat.

A kommunista uralom rövid, de kíméletlen korszaka keserű emlékeket hagyott a magyarországi zsidóságban. A zsidók túlnyomó többsége elenezte a proletárdiktatúrát, és talán még a lakosság többi részénél is többet szenvedett (kétszeresen is zaklatták őket mint középosztálybelieket és mint vallásos elemeket), a közvélemény mégis hajlamos volt arra, hogy az elvetélt diktatúráért a zsidóság egészét hibáztassa. Ez az álláspont bizonyos fokig azzal is összefüggött, hogy Kun kormányában és hivatali gépezetében több zsidó kommunista is részt vett és látványos szerepet játszott,³⁷ de elsősorban mégiscsak a *status quo ante* helyreállításában érdekelt ellenforradalmi klerikális-nacionalista erők antiszemita propagandájának és zsidóellenes akcióinak volt a következménye.

Ezek az erők nemcsak arról nem vettek tudomást, hogy milyen veszteségeket szenvedett el a magyar zsidóság a kommunistáktól, hanem arról sem, hogy éppen a zsidó vezetők intették elsők között a nemzetet a bolsevizmus veszélyeire. Kiemelkedett közülük Vázsonyi Vilmos, a korábbi igazságügy-miniszter, valamint Fábíán Béla, egykori alsóházi képviselő, aki Kunhoz hasonlóan az orosz hadifogolytáborokat is megjárta.³⁸

Ellenforradalom és fehérterror

Augusztus 6-án összeomlott Peidl Gyula szociáldemokrata szakszervezeti kormánya, és az országot elöntötte egy olyan terrorhullám, melynek mérete és hevessége jóval meghaladta a „vörösterorét”, amelynek mintegy a megtorlásául szánták.³⁹ Az ellenforradalom fegyveres erői a magyarországi jobboldal két ágának vezetése alatt állottak, főhadiszállásaik Bécsben, illetve Szegeden működtek.

A bécsi csoport feje Bethlen István gróf volt, ez a ravasz politikus és erdélyi nagybirtokos, aki majd politikai szerepet játszik a Horthy-korszak